KARL MARX

Sevilen bir insan yapmalısın kendini

DERLEYEN ve ÇEVİREN: YAVUZ YAYLA

Alakarga 051
Düşünce 008
Sevilen Bir İnsan Yapmalısın Kendini

ISBN: 978-605-5182-33-5
Sertifika No: 24365

1. Basım: Şubat 2014, İstanbul
Özal Matbaası: 0212 565 25 99
Matbaa Sertifika No: 26699

Alakarga Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. Ltd. Şti.
Keçecipiri Mah. Çamlıca Sok. No:3/A Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0533 667 05 17

alakargakitap@gmail.com
www.alakarga.com.tr
https://www.facebook.com/alakargayayinevi
https://twitter.com/alakargakitap

KARL MARX

SEVİLEN BİR İNSAN YAPMALISIN KENDİNİ

DERLEYEN ve ÇEVİREN: YAVUZ YAYLA

aforizmalar

alakarga

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Dünya üzerinde bir hayalet dolaşıyor: Marx'ın hayaleti. Kapitalizm, sistematik işleyişi içerisinde ideolojik aygıtlarıyla kovmaya çalıştığı bu hayaleti hep çağırdı. Yaralarını onunla sarıp, onunla arınmaya çalıştı, krizine onunla bir çıkış yolu aradı. Aksayan yanlarının neden aksadığına kendi ideologları aracılığıyla yanıt bulamayınca, sistemin işleyişini çözmüş olan Marx'a yüzünü döndü Kapitalizm. Praksisle donanmış Marx'ı çalışma salonlarına mahkûm etti, kütüphane raflarında tozlanmaya bıraktı bir yandan da... Oysa Marx'a, kapitalizm bir gerçeklik olarak var olduğu müddetçe dönmek ve onu tozlu kütüphane raflarından kurtarmak zorundayız.

Marx, sadece kapitalizmin işleyiş yasalarını göstermekle kalmamış, kapitalizmin kendi suretinde yaratmaya çalıştığı bir dünyanın neden olacağı yıkımı da gözler önüne sermiştir. Bunu yaparken de soğuk bir iktisatçı olarak değil, kıvrak zekâsıyla, nüktedan bir insan olarak yer yer ciddi ve yer yer neşeli ve bu çerçeve de kimi zaman uysal kimi zaman saldırgan kalemiyle kapitalizmin suretini alaşağı etmiştir.

Bu çalışma işte bu amaçla kaleme alındı: Okuması zor addedilip, anlaşılması ikincil kaynaklara bırakılan Marx'ın aslında o kadar da çetrefilli ve soğuk yüzlü olmadığını göstermek. Umarız Marx'ın incelediği konularda düşündürücü olduğu kadar gülümsetici olan yaklaşımı kitabın satırlarından okuyucuya geçer, onu bu aforizmalarla başladığı okuma sürecini Marx'ın eserlerini de okuyarak sürdürmek konusunda teşvik eder.

Bu çalışmada esas alınan eserler okumayı sekteye uğratmamak amacıyla metin içinde belirtilmemiş, en son kaynakçada toplu halde gösterilmiştir. Bu çerçevede çalışma kaleme alınırken, daha önce yapılan çeviriler incelenmiş ve Marx'ın yazarken kullandığı şiirsel üslup korunmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın kaleme alınmasına destek veren ve basılarak okuyucuya ulaştırılmasını sağlayan Alakarga Yayınevi emekçilerine yürekten teşekkür ederiz.

Keyifli okumalar…

Yavuz Yayla

7 Ocak 2014, Çankaya

HEGEL'İN HUKUK FELSEFESİNİN ELEŞTİRİSİ

Din, ezilen insanın iç çekişi, kalpsiz bir dünyanın kalbi ve ruhsuz toplumsal koşulların ruhudur. Din, halkın afyonudur.

Halkın hayali mutluluğu olan dinin ortadan kaldırılması, halkın gerçek mutluluğunu istemektir. Halkın kendi durumu hakkındaki yanılsamalardan vazgeçmek isteği, halkın bu yanılsamaları dayatan bir durumdan vazgeçmesi anlamına geliyor. Böylece, dinin eleştirisi, dinin halesini oluşturan gözyaşları vadisinin embriyo halindeki eleştirisi anlamına geliyor.

Din, insan kendi çevresinde dönmediği sürece insanın çevresinde dönen hayali bir güneştir.

Tarihin görevi, bir kez öteki dünyanın gerçekliği kaybolduktan sonra, bu dünyanın gerçeğini tesis etmektir. İnsanın kendine yabancılaşmasının kutsal biçimlerinin bir kez maskesini düşürdükten sonra, insanın seküler hayatın içindeki kendine yabancılaşmasının maskesini düşürmek, tarihin hizmetinde olan felsefenin öncelikli görevidir. Bu nedenle, gökyüzünün eleştirisi yeryüzünün eleştirisine, dinin eleştirisi hukukun eleştirisine, teolojinin eleştirisi de siyasetin eleştirisine dönüşüyor.

Kesinlikle, eleştirinin silahı, silahların eleştirisinin yerini alamaz; maddi güç, ancak somut güçle alaşağı edilebilir; fakat teori de, kitleleri kuşatır kuşatmaz, somut bir güç haline geliyor. Teori, ad hominem kanıtlar kanıtlamaz, kitleleri kuşatabiliyor ve bir kez radikal hale geldiğinde de ad hominem kanıtlıyor. Radikal olmak, şeylerin kökenini kavramak demektir. Ama, insan için kök insanın kendisidir.

Teori, halk içinde sadece onun ihtiyaçlarının gerçekleştirilmesi olduğu ölçüde gerçekleşiyor... Düşüncenin kendisini gerçekleştirme çabası yeterli değildir; gerçekliğin de kendisini düşünce haline getirmesi gerekiyor.

Proletarya şeylerin mevcut düzeninin çözülüşünü bildirirken, yalnızca kendi varoluşunun gizini açıklıyor, çünkü o şeylerin düzeninin fiilen çözülüşünü oluşturuyor. Proletarya özel mülkiyetin olumsuzlanmasını isterken, toplumun olumsuz sonucu olduğu için, kendisi hiçbir çaba göstermeksizin kişileştirdiği şeyi, toplumun onun için ilke olarak koyduğu şeyi, toplumun ilkesi durumuna yükseltmekten başka bir şey yapmıyor.

Felsefe proletarya ortadan kalkmadan gerçekleşemez, proletarya felsefe gerçekleşmeden ortadan kaldırılamaz.

YAHUDİ SORUNU

Başkalarını özgürleştirebilmek için öncelikle kendimizi özgürleştirmeliyiz.

Bir karşıtlık nasıl çözülür? Olanaksızlaştırarak. *Dinsel* karşıtlık nasıl olanaksızlaştırılır? *Dini kaldırarak.*

Dini önvarsayan devlet, henüz gerçek, hakiki devlet değildir.

Tarih uzun zamandır hurafeler içinde ele alındı, şimdi hurafeleri tarih içinde ele alacağız.

Politik özgürleşmenin dinle ilişkisi sorunu bizim için politik özgürleşmenin insani özgürleşmeyle ilişkisi sorunudur.

Yahudi, Hıristiyan ve genel olarak dinsel insanın politik özgürleşmesi, *devletin* Yahudilikten, Hıristiyanlıktan ve genel olarak dinden özgürleşmesidir. Devlet, devlet olarak, dinden kendini azat ederek, kendi doğasına uygun tarzda, devlet dininden kurtularak özgürleşebilir. Bu, devletin devlet olarak hiçbir dini tanımaması ama her şeyden önce kendini devlet olarak tanıması demektir.

İnsan kendini dinden politik olarak, dini, kamusal hukuktan özel hukuka kovarak özgürleşir.

İnsanın kamusal insan ve özel insan olarak bölünmesi, dinin devletten sivil topluma kayışı, politik özgürleşmenin bir aşaması değilse de tamamlanmasıdır; bu nedenle, bu özgürleşme, ne insanın gerçek dinselliğini lağveder ne de bu yönde bir çaba gösterir.

Para insanın tüm tanrılarını aşağılar ve onları metalara dönüştürür. Para her şeyin evrensel kendinde-oluşmuş değeridir. Bu yüzden de tüm dünyayı –hem insan dünyasını hem de doğayı– özgül değerinden yoksun kılar. Para, insanın emeğinin ve varoluşunun yabancılaşmış özüdür ve bu yabancı öz insana hükmeder ve insan da ona tapar.

Gerçekte, bu dünyanın kendi yasaları çerçevesinde hareketi, hukukun sürekli çiğnenmesine bağlıdır.

1844 EL YAZMALARI

Ücretler, kapitalist ve işçiler arasındaki uzlaşmaz mücadele yoluyla belirlenir. Zafer kapitalist için zorunluluktur. Kapitalist işçisiz, işçinin kapitalist olmadan yaşayabileceğinden daha uzun süre yaşar. Kapitalistler arası birleşme alışılmış ve etkili, işçilerin birleşmesi yasak ve sonuçları da sancılıdır.

Politik iktisat, proleterin herhangi bir beygir gibi çalışmasını sağlayacak kadar kazanması gerektiği önerisini getirebilir. İşçiyi çalışmadığı zaman bir insan olarak düşünmez, bu düşünceleri, ceza kanununa, doktorlara, dine, istatistiğe, siyasete ve yoksullar evine bırakır.

Politik ekonomi, işçiyi sadece iş hayvanı olarak, en zorunlu yaşamsal ihtiyaçlara indirgenmiş bir hayvan olarak görür.

Sermaye, emek ve emeğin ürünleri üzerindeki yönetme gücüdür. Kapitalist bu güce, kendi kişisel veya insani nitelikleri nedeniyle değil, fakat sermaye sahibi olması dolayısıyla, sahiptir. Onun gücü, hiçbir şeyin karşı koyamayacağı sermayesinin satınalma gücüdür.

Şeylerin dünyasının değer kazanması ile insanların dünyasının değersizleşmesi doğru orantılıdır.

Emek sadece emtia üretmez; genel olarak emtia üretimiyle orantılı olarak, kendini ve işçiyi de bir meta olarak üretir.

Emeğin ürettiği nesne, emeğin ürünü, emeğin karşısına, üreticiden bağımsız bir güç, yabancı bir şey olarak çıkar. Emeğin ürünü, maddeleşmiş, bir nesne içinde pıhtılaşmış emektir: emeğin *nesneleşme*sidir. Emeğin gerçekleşmesi, onun nesneleşmesidir. Politik iktisat açısından, emeğin gerçekleşmesi işçiler için *gerçekliğin yitirilmesi*, nesneleşme *nesnenin kaybolması* ve *nesneye-kölelik*, sahiplenme *yabancılaşma, yoksunlaşma* olarak görülür.

İnsan Tanrı'ya ne kadar çok şey verirse, kendine o kadar az şey kalır.

Emek, zenginler için harika şeyler, ama işçi için yoksulluk üretir. İşçi saraylar üretir, ama işçi için ahırlar üretir. Güzellik üretir, ama işçi için çirkinlik üretir.

Emeğin nesnesinin yabancılaşması, emeğin etkinliğinin sadece kendi içinde yabancılaşmasının, yoksunlaşmasının özetidir.

Dinde insan imgeleminin, insan beyninin ve insan yüreğinin kendiliğinden etkinliği, bireylerden bağımsız olarak –yani, yabancı, kutsal veya şeytani bir etkinlik olarak– işliyorsa, aynı şekilde işçinin etkinliği de onun kendiliğinden etkinliği değildir. Başkasına aittir; kendi özbenliğinin yitirilmesidir.

Doğa insanın *organik olmayan bedeni*dir – doğa, bu nedenle, kendisi insan bedeni olmadığı sürece doğadır. İnsan doğa ile yaşar– bunun anlamı, doğa, insanın ölmemek için, sürekli ilişki içinde olduğu, bedenidir. İnsanın fiziksel ve entelektüel yaşamının doğaya bağlı olmasının anlamı sadece doğanın kendi kendine bağlı olmasıdır, çünkü insan doğanın bir parçasıdır.

İnsanın kendi emeğinin ürününe; kendi yaşamsal etkinliğine, kendi türsel varlığına yabancılaşmasının doğrudan bir sonucu, *insanın insana yabancılaşması*dır. İnsan kendi kendisiyle karşı karşıya geliyorsa, öteki insanla da karşı karşıya gelir. İnsanın işiyle, emeğinin ürünüyle ve kendisiyle olan ilişkisi için ne geçerliyse, insanın öteki insanla ve öteki insanın emeği ve emeğinin nesnesiyle olan ilişkisi için de geçerlidir.

Din, aile, devlet, hukuk, ahlak, bilim, sanat, vb., tikel üretim biçimleridir ve genel üretim yasalarına uyarlar. Özel mülkiyetin olumlu şekilde aşılması, *insani* yaşamın sahiplenilmesi, bu nedenle bütün yabancılaşmaların olumlu şekilde aşılması demektir; insanın dinden, aileden, devletten, vb., kopması, kendi *insani*, yani *toplumsal* varlığına dönüşüdür.

Ateizmin insan sevgisi, başta sadece, felsefi, soyut insan sevgisidir, ama komünizmin insan sevgisi başından itibaren gerçektir ve doğrudan eyleme yönelmiştir.

Toplum, insanla doğanın özsel birliğinin tamamlanması –doğanın gerçek dirilişi– insanın doğalcılığı ile doğanın insancılığının tamamlanmasıdır.

Bir etkinlik olarak benim genel bilincim, toplumsal varlık olarak benim kuramsal varoluşumdur.

"Toplum"un birey *karşısında* bir soyutlama olarak yeniden kurulmasından özellikle kaçınılmalıdır. Birey *toplumsal varlıktır.* Hayatı, başkalarıyla birlikte yaşanan ortaklaşa bir yaşamın doğrudan biçimi olarak görünmese bile, bu nedenle toplumsal yaşamın bir ifadesi ve doğrulamasıdır.

Ölüm, türün *belirli* birey üzerindeki katı bir zaferi ve onların birliğiyle çelişiyor gibi görünür. Ama belirlenmiş birey, *belirlenmiş bir tür varlık*tan başka bir şey değildir ve bu nedenle ölümlüdür.

Özel mülkiyetin aşılması, demek ki bütün insani *duyuların* ve bütün insani niteliklerin bütünsel özgürleşmesidir; ama bu duyular ve nitelikler öznel ve nesnel bakımdan, *insani* duruma geldikleri içindir ki tam olarak özgürlüktür. Göz, *insani göz* durumuna gelmiştir, tıpkı *nesne*sinin de toplumsal, *insani* nesne – insandan insana kaynaklanan nesne olması gibi.

Yaratılış, halk bilincinden kovulması çok güç bir fikirdir. Doğa ile insanın kendi kendine var olması, halk için *anlaşılamaz*; çünkü bu durum pratik yaşamda *elle tutulur* her şeyle çelişir.

Komünizmin konumu, yadsımanın yadsınmasıdır, ve bu nedenle komünizm insanın özgürleşmesi ve kurtuluşunun *gerçek* uğrağı, tarihsel gelişimin gelecekteki gelişmesi için zorunlu uğraktır. *Komünizm*, yakın geleceğin zorunlu biçimi ve devingen ilkesidir, ama komünizm olarak komünizm, insani gelişmenin hedefi –insani toplumun biçimi– değildir.

İşçinin *kaba* gereksinmesi, zenginin *incelmiş* gereksinmesinden daha çok kazanç kaynağıdır.

Özel mülkiyet *fikrini* ortadan kaldırmak için, komünizm *düşüncesi* bütünüyle yeterlidir. Gerçek özel mülkiyeti ortadan kaldırmak için, *gerçek* bir komünist eylem gereklidir. Tarih bunu getirecek ve daha şimdiden *teoride* onun kendi kendini kaldırdığını bildiğimiz bu hareket, çok sert ve çok uzun bir süreçte gerçeklik kazanacaktır.

İşbölümü, politik iktisatta, *emeğin toplumsal karakterinin*, yabancılaşma içindeki ifadesidir.

İnsanı insan olarak ve onun dünya ile olan ilişkisini de insani ilişki olarak kabul edersen, sevgiyi ancak sevgi ile, güveni ancak güven ile vb. değiştirebilirsin.

Eğer karşılıklı sevgi uyandırmadan seversen, yani sevgin sevgi olarak karşılıklı aşkı üretmezse, eğer sevgi dolu insan olarak senin *yaşamsal ifaden* ile sen kendini *sevilen insan* yapamıyorsan, sevgin güçsüzdür, talihsizliktir.

ALMAN İDEOLOJİSİ

Bireylerin ne oldukları, onların maddi üretim koşullarına bağlıdır.

Bilinç, asla bilinçli varlık olmaktan başka bir şey değildir; insanların varlığı da onların gerçek yaşam süreçleridir. Eğer tüm ideolojilerde insanlar ve onların ilişkileri *camera obscura*'daki gibi baş-aşağı görünüyorsa, bu olgu da, tıpkı nesnelerin gözün retina tabakası üzerinde ters çevrilmesinin onların doğrudan fiziksel yaşam sürecinden kaynaklanması gibi, insanların tarihsel yaşam süreçlerinden kaynaklanır.

Ahlak, din, metafizik ve ideolojinin diğer bütün geriye kalanlarının yanı sıra bunlara karşılık gelen bilinç biçimleri(nin)... bir tarihi, bir gelişim süreci yoktur; fakat insanlar, maddi üretimlerini ve maddi ilişkilerini geliştirdikçe, kendi gerçek dünyalarıyla birlikte düşüncelerini ve düşüncelerinin ürünlerini de değiştirirler. Yaşamı belirleyen bilinç değildir, tersine, bilinci belirleyen yaşamdır.

Komünizm, bize göre, kurulması gereken bir *ilişki durumu*, gerçekliğin kendisini ayarlamak zorunda olduğu bir *ideal* değildir. Günümüzde şeylerin gerçek durumunu ortadan kaldıran *gerçek* hareketi komünizm olarak adlandırıyoruz. Bu hareketin koşulları şu anda var olan öncüllerden doğmaktadır.

Proletarya sadece *dünya-tarihsel* olarak var olabilir, tıpkı komünizmin, onun eyleminin, sadece "dünya-tarihsel" bir varoluşa sahip olabileceği gibi.

Baş hayalet, tabii ki, "insan"ın kendisidir; çünkü şimdiye kadar söylenenlere göre, insanlar yalnızca evrensel bir genelin –özün, kavramın, kutsalın, yabancının, ruhun, vb.– temsilcisi olarak, yani sadece izgesel, hayaletler olarak diğerleri için vardırlar.

Saplantı tek bir bireyin içindeki hiyerarşidir, "içindeki" düşüncenin "onun üzerindeki" hâkimiyetidir.

Burjuvanın kendi rejiminin kurumlarına karşı tutumu, Yahudi'nin yasalar karşısındaki tutumuna benzer.

Tarihsel olarak, burjuva ailede, bağlayıcı nokta, can sıkıntısı ve paradır.

Biricik'in yolu, kötü sonuç cümlecikleriyle döşenmiştir.

Burjuva, ancak bir burjuva olduğu ölçüde birey olduğuna inanır.

Özel mülkiyet sadece insanların değil fakat aynı zamanda şeylerin bireyselliğini de yabancılaştırır.

Felsefe ve gerçek dünya arasındaki ilişki mastürbasyon ve sevişme arasındaki ilişkiye benzer.

Kendisi ile uyumlu egoizm, her insanı gerçekte "gizli polis devleti"ne dönüştürmek için çabalar. Casus ve hafiye "yansıtması" ruhun ve bedenin her itkisini gözetim altında tutar; her eylem ve her düşünce, hayatın her türlü tezahürü, onun için, bir yansıtma konusudur; yani bir polisiye konudur.

Bütün ilişkiler dilde sadece kavramlar şeklinde ifade edilebilir.

Filozofların karşı karşıya kaldığı en zor görevlerden biri, düşünceler dünyasından gerçek dünyaya inmektir. *Dil,* düşüncenin dolayımsız gerçekliğidir. Filozoflar düşünceyi bağımsız bir varlık haline getirdikleri gibi dili de bağımsız bir âlem yapmaya zorunludur. Düşüncelerin sözcükler biçiminde kendilerine özgü içeriğe sahip olması felsefi dilin sırrıdır. Bu nedenle, düşünceler dünyasından gerçek dünyaya inme sorunu, dilden hayata inebilme sorununa dönüşür.

Felsefi veya dini, antik yada modern, tüm idealistler, ilhamlara, vahiylere, kurtarıcılara, üfürükçülere inanır; inançlarının ilkel, dinsel mi veya incelikli, felsefi biçimde mi olacağı sadece eğitim düzeylerine bağlıdır.

Eski materyalizmin bakış açısı sivil toplumdur; yeni materyalizmin bakış açısı insan toplumu veya toplumsallaşmış insanlıktır.

Filozoflar dünyayı sadece çeşitli biçimlerde yorumladılar; aslolan onu değiştirmektir.

FELSEFENİN SEFALETİ

Sonunda, insanın vazgeçilemez sandığı her şeyin değişime, alışverişe konu olduğu ve vazgeçilebilir olduğu bir zaman gelmiştir. Bu, o zamana kadar ifade edilen ama asla ticaret konusu olmayan; verilen fakat asla satılmayan; edinilen fakat asla satın alınmayan –erdem, sevgi, inanç, bilgi, vicdan, vb.– özetle her şeyin ticarete girdiği dönemdir. Bu, çürümüşlüğün genelleştiği ve çıkarcılığın evrenselleştiği bir zamandır, veya, ekonomi politiğin kavramlarıyla konuşacak olursak, manevi veya maddi her şeyin pazarlanabilir bir değer haline geldiği, en gerçek değerinden değerlendirilmek üzere pazara getirildiği dönemdir.

Zaman her şey, insan hiçbir şeydir; insan olsa olsa zamanın enkazıdır.

Karşıtlık yoksa ilerlemede yoktur. Bu, uygarlığın günümüze kadar izlediği yasadır. Şimdiye kadar üretici güçler sınıfların uzlaşmaz karşıtlığı sistemi nedeniyle gelişmiştir.

Çağımızda, gereksiz ürünleri üretmek gerekli ürünleri üretmekten daha kolaydır.

Ürünlerin kullanımı, tüketicilerin kendilerini içinde buldukları toplumsal koşullar tarafından belirlenir ve bu koşullar sınıfların uzlaşmaz karşıtlığına dayanır.

Sınıf çelişkisinin sona erdiği, sınıfların artık bulunmadığı gelecek bir toplumda, kullanım artık asgari üretim zamanıyla belirlenmeyecek; fakat farklı nesnelere harcanan toplumsal üretim zamanı, onların toplumsal fayda derecesine göre belirlenecektir.

Burjuvazinin ilk kuruntuları aynı zamanda son kuruntularıdır.

Prometheus... toplumdur, uzlaşmaz sınıf karşıtlarına dayanan toplumsal ilişkilerdir. Bu ilişkiler kişi ile kişi arasındaki ilişkiler değil, fakat işçi ile kapitalist, kiracı çiftçi ile toprak sahibi vb. arasındaki ilişkilerdir. Bu ilişkileri yok ederseniz, bütün toplumu da yok edersiniz ve Prometheus'ünüz kolları veya bacakları olmayan bir hayaletten başka bir şey olmaz.

Eğer İngiliz, insanları şapka biçimine dönüştürürse, Alman da şapkaları düşünce biçimine dönüştürür.

Yeni üretici güçler kazanmak için insanlar, kendi üretim tarzlarını değiştirirler; kendi üretim tarzlarını ve yaşamlarını kazanma yollarını değiştirerek, bütün toplumsal ilişkilerini değiştirirler. El değirmeni size feodal lordun toplumunu, buharla işleyen değirmen ise sanayi kapitalistin toplumunu verir.

Üretici güçlerde, sürekli büyüme; toplumsal ilişkilerde, sürekli yıkım; fikirlerde, sürekli oluşma hareketi vardır; değişmez olan tek şey, hareketin soyutlanmasıdır. – *mors immortalis.*

Diyalektik hareketi oluşturan şey, iki çelişkili tarafın bir arada bulunması, bunların çatışmaları ve yeni bir kategori içinde kaynaşmalarıdır. Kısaca, sorunu kötü yanın ortadan kaldırılması olarak belirlemek, diyalektik hareketi kısa kesmektir.

Her ilke, kendisini açıkça ortaya koyduğu kendi öz yüzyılına sahip olmuştur.

Eşitlik, toplumsal dâhinin ekonomik çelişkiler yuvarlağı içinde çember gibi döndükçe sürekli göz önünde bulundurduğu *ilksel niyet, mistik eğilim, tanrısal amaçtır.*

Tanrı, tanrısal amaç, tarihin hareketini açıklamak üzere bugün kullanılan büyük sözcüktür. Gerçekte bu sözcük hiçbir şeyi açıklamaz. Olsa olsa tumturaklı söz söyleme biçimi, gerçekleri farklı sözcüklerle açıklamanın çeşitli yollarından biridir.

Feodalizm de bir proletaryaya sahipti: toprak köleliği; burjuvazinin bütün tohumlarını içeriyordu.

Bir mücadele sağlayarak tarihi yapan hareketi üreten, kötü yandır.

Ekonomistler nasıl burjuva sınıfının bilimsel temsilcileriyseler, *sosyalistler* ve *komünistler* de proleter sınıfın teorisyenleridirler.

Bu andan itibaren, tarihsel hareketin bir ürünü olan bilim, kendisini bilinçli olarak tarihsel hareketle ilişkilendirmiş, doktriner olmaktan çıkmış ve devrimci olmuştur.

Sermayeyle emek, ekonomi politikle komünizm arasında ileri geri hareket eden küçük burjuvadır sadece.

İlkesel olarak, bir hamal ile bir filozof arasındaki fark, bir mastı ile bir tazı arasındaki farktan daha azdır.

Makine, sabanı çeken öküzden daha fazla bir ekonomik kategori değildir. Makine sadece üretici bir güçtür. Makinenin uygulanmasına dayanan modern atölye ise, toplumsal bir üretim ilişkisi, ekonomik bir kategoridir.

Aşığın ilk hedef nesnesi nasıl kadınsa, endüstriyel rekabetin ilk hedefi de üründür, kâr değil.

Siyasal iktidar, sivil toplumdaki uzlaşmaz çelişkinin resmi ifadesinden başka bir şey değildir.

Ancak sınıfların ve uzlaşmaz sınıf çelişkilerinin artık bulunmadığı bir düzende, toplumsal evrimler, siyasal devrimler olmaktan çıkacaklardır.

KOMÜNİST MANİFESTO

Avrupa'da bir hayalet dolaşıyor — Komünizm hayaleti.

Şimdiye kadarki bütün toplumların tarihi, sınıf savaşımları tarihidir.

Modern devletin yönetimi, tüm burjuvazinin ortak işlerini yöneten bir komiteden ibarettir.

Burjuvazi üstünlüğü elde ettiği her yerde... dini tutkuların, şövalye ruhlu coşkunun, darkafalı duygusallığın en ilâhi vecde gelmelerini, çıkarcı hesapların buzlu sularında boğdu.

Burjuvazi, üretim araçlarını ve böylece üretim ilişkilerini ve onlarla birlikte, toplumsal ilişkilerin tamamını sürekli devrimcileştirmeden var olamaz... Üretimin sürekli dönüşümü, bütün toplumsal koşulların kesintisiz altüst oluşu, sonsuz belirsizlik ve çalkantı, burjuva çağını geçmiş çağlardan ayırt eder. Bütün sabit, donmuş ilişkiler, beraberlerinde getirdikleri eski ve saygıdeğer önyargılar ve görüşler ile birlikte tasfiye oluyorlar, bütün yeni oluşmuş olan her şey kemikleşmeden eskiyorlar. Katı olan her şey buharlaşıyor, kutsal olan her şey küçümseniyor ve insanlar, kendi gerçek yaşam koşullarına ve hemcinsiyle olan ilişkilerine sonunda soğukkanlı şekilde bakmak zorunda kalıyor.

Burjuvazi...kendi imgesinde bir dünya yaratıyor.

Burjuvazi kendisine ölüm getiren silahları geliştirmekle kalmamış; bu silahları kullanacak insanları da yaratmıştır ; modern işçi sınıfını; proleterleri.

Her sınıf mücadelesi siyasal bir mücadeledir.

Bugün burjuvazi ile karşı karşıya gelen bütün sınıflar içerisinde yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Diğer sınıflar modern sanayi karşısında çürür ve sonunda yok olurlar; proletarya ise onun özel ve temel ürünüdür.

Proleter mülksüzdür.

Proleteryanın gözünde hukuk, ahlak ve din, ardında pek çok burjuva çıkarının pusuda beklediği bir yığın burjuva önyargılarıdır.

Proleter hareket, büyük çoğunluğun, büyük çoğunluğun çıkarına olan bilinçli, bağımsız hareketidir.

İçerik olarak olmasa bile, biçim de, proletaryanın burjuvaziyle olan mücadelesi öncelikle ulusal bir mücadeledir. Her ülkenin proletaryası, hiç kuşkusuz, öncelikle kendi burjuvazisiyle hesaplaşmalıdır.

Komünizmin ayırt edici özelliği, genel olarak mülkiyetin kaldırılması değil, burjuva mülkiyetinin kaldırılmasıdır. Ama modern burjuva özel mülkiyeti, çoğunluğun azınlık tarafından sömürülmesine, sınıf karşıtlıklarına dayanan ürünlerin üretilmesinin ve mülk edinilmesi sisteminin en son ve eksiksiz ifadesidir. Bu anlamda, komünistlerin teorisi tek bir tümcede özetlenebilir: Özel mülkiyetin kaldırılması.

Burjuva toplumda, geçmiş, bugüne hükmeder; komünist toplumda ise, bugün, geçmişe hükmeder.

Tek kelimeyle, bizi, mülkiyetinizi ortadan kaldırmaya niyetlenmekle suçluyorsunuz. Kesinlikle doğru; bizim niyetimiz de zaten budur.

İşçilerin vatanı yoktur. Onlardan sahip olmadıkları şeyi alamayız.

Her çağın hâkim fikirleri her zaman o yüzyılın hâkim sınıfının fikirleri olmuştur.

Sınıfları ve sınıf karşıtlıklarıyla birlikte eski burjuva toplumunun yerini, kişinin özgür gelişiminin, herkesin özgür gelişiminin koşulu olduğu bir birlik alacaktır.

Komünistler görüşlerini ve amaçlarını gizlemeye tenezzül etmezler. Hedeflerine ancak tüm mevcut toplumsal koşulların zorla devrilmesiyle ulaşılabileceğini açıkça ilân ederler. Varsın hâkim sınıflar bir komünist devrim korkusuyla titresinler. Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecekleri bir şeyleri yoktur. Kazanacakları bir dünya vardır.

Bütün ülkelerin işçileri, birleşin!

GOTHA PROGRAMI'NIN ELEŞTİRİSİ

Dixi et salvani animam meam. (Söyledim ve ruhumu kurtardım)

Gerçek hareketin her adımı, bir düzine programdan daha önemlidir.

Emek, bütün zenginliğin *kaynağı* değildir. *Doğa* da, emek gibi, kullanım-değerlerinin (ve kesinlikle, maddi zenginliği oluşturur) kaynağıdır ki, emeğin kendisi de, doğa gücünün, insanın emek-gücünün sadece tezahürüdür.

Hak, asla, toplumun ekonomik yapısından ve dolayısıyla ona uygun düşen kültürel gelişmişliğinden daha yüksek olamaz.

Komünist toplumun daha yüksek bir aşamasında, bireylerin işbölümüne kölece boyun eğmesinin ve bununla birlikte zihinsel emek ile bedensel emek arasındaki çelişkinin sona ermesinden sonra; emeğin, artık sadece geçim aracı değil, yaşamın birincil gereksinmesi haline gelmesinden sonra; bireylerin çok yönlü gelişmesiyle birlikte, üretici güçlerin de artması ve bütün kooperatif zenginlik kaynaklarının gürül gürül fışkırmasından sonra - ancak o zaman, burjuva hukukunun dar ufukları tümüyle aşılabilir ve toplum, bayraklarının üzerine şunu yazabilecektir: "Herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinimine göre!"

Bölüşüm denen şey hakkında yaygara koparmak ve onu merkeze koymak genel bir hatadır. Tüketim araçlarının bölüşümü, sonuçta üretim koşullarının bölüşümünün bir sonucudur; oysa, üretim koşullarının bölüşümü, üretim tarzının kendisinin bir özelliğidir.

Büyük sanayiden doğmuş bir sınıf olarak proletarya, üretimi, burjuvazinin sürdürmeye çabaladığı kapitalist karakterinden kurtarmaya çalıştığı için, burjuvazi karşısında devrimci bir sınıftır.

İşçi sınıfı, savaşım verebilmek için, *sınıf olarak* kendi ülkesinde örgütlenmelidir ve bu sınıf savaşımının doğrudan sahnesi kendi ülkesidir. İşçi sınıfının savaşımı, bu anlamda, ulusaldır, içerik bakımından değil, ama *Komünist Manifesto*'nun da dediği gibi, "biçimi yönünden" ulusal.

Sınıf ayrımlarının ortadan kaldırılmasıyla, bu ayrımlardan doğan her türlü toplumsal ve siyasal eşitsizlik kendiliğinden ortadan kalkar.

Mevcut sınıf mücadelesinin yerine, kof bir gazeteci formülü olan *"toplumsal sorun"* konuyor ve bunun *"çözüm"*ü için *"zemin hazırlanıyor."*

"Toplam emeğin sosyalist örgütlenmesi", toplumun devrimci dönüşüm sürecinden doğacağına, "devlet yardımından", yani *devletin* (emekçilerin değil) kendisinin *"kurduğu"* üretim kooperatiflerinden "doğuyor". Yeni bir toplumun, yeni bir demiryolu yapımında olduğu gibi, devlet kredileriyle kurulabileceğini sanmak, Lassalle'ın hayal gücüne yakışır!

Asıl skandal, genel olarak, sınıf hareketi görüşünün terk edilerek, mezhep hareketi görüşüne doğru atılmış gerici adımdadır.

Özgürlük, toplumun üstüne yerleştirilmiş bir organ olan devleti, *topluma* tamamen bağımlı bir organ şekline dönüştürmektir.

"Bugünkü toplum", ortaçağ kalıntılarından az çok arınmış, her ülkeye özgü tarihsel gelişim tarafından az çok değişikliğe uğratılmış, az çok gelişmiş bütün uygar ülkelerde var olan kapitalist toplumdur. "Bugünkü devlet" ise, tersine, ülkelerin sınırlarıyla değişir... Dolayısıyla, "bugünkü devlet", bir kurgudur.

Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinden ötekine devrimci dönüşüm dönemi yer alır. Buna da bir siyasal geçiş dönemine tekabül eder ve bu dönemde devlet, *proletaryanın devrimci diktatörlüğünden* farklı bir şekilde olamaz.

"Devlet tarafından sağlanan temel eğitim", kesinlikle kabul edilmeyecek bir şeydir... Aslında, tersine, halk tarafından çok sıkı bir eğitime tabi tutulması gereken devlettir.

Çocuk işçiliğinin *genel olarak yasaklanması*, büyük sanayinin varlığıyla bağdaşmamaktadır ve dolayısıyla, boş ve safça bir istektir. Gerçekleşmesi –eğer mümkün olsaydı– gerici bir adım olurdu, çünkü çalışma zamanının farklı yaş gruplarına göre sıkı bir şekilde düzenlenmesi ve çocukların korunması için diğer güvenlik önlemleri, daha genç yaşta üretken emeğin eğitimle birleştirilmesi, bugünkü toplumun dönüşümünü sağlayacak en güçlü araçlardan biridir.

ÜCRETLİ EMEK VE SERMAYE
ÜCRET, FİYAT VE KÂR

Eğer ipekböceği, tırtıl olarak varlığını devam ettirmek için koza örseydi, ücretli işçinin mükemmel bir örneği olurdu.

Emek-gücü, her zaman bir *meta* olmamıştır. Emek, her zaman *ücretli-emek*, yani *özgür emek* olmamıştır. *Köle*, iş-gücünü köle sahibine satmıyordu, öküzün çalışmasını köylüye satmadığı gibi.

Sermaye, ücretli emeği *öngerektirir*, ücretli emek sermayeyi *öngerektirir*. Onlar birbirlerinin koşuludur; her biri diğerinin varlığının koşuludur.

İşçinin sattığı doğrudan doğruya emeği değil, kullanma hakkını geçici olarak kapitalistin hizmetine verdiği *emek-gücüdür...* bir *işçinin emek-gücünü satabileceği maksimum süre sabittir. İşçinin emek-gücünü süresiz olarak satmasına izin verilseydi, kölelik o anda hemen kurulurdu. Bu tür bir satış, işçinin yaşam süresi için geçerli kılınsaydı, bu satış, onu, hemen patronunun yaşam boyu kölesi haline getirirdi.*

Bir metanın *değer*i vardır, çünkü emek *toplumsal emeğin kristalleşmesi*dir.

Ücret sistemi altında, eşit veya hatta adil ücret talebi için haykırmak, kölelik sistemi altında özgürlük talebinde bulunmakla aynıdır.

İşçiler, bayrakları üzerine "Adil bir işgünü için adil bir ücret!" şeklindeki tutucu bir slogan yerine *"Ücret sisteminin kaldırılması!"* devrimci sloganını yazmalıdırlar.

Bilimsel gerçek her zaman paradoksaldır, gündelik yaşamın deneyimlerine dayalı değerlendirme şeylerin sadece aldatıcı görünümlerini kavrar.

FRANSA ÜÇLEMESİ

Hegel, bir yerde, şöyle bir yorumda bulunur: dünya tarihinde önemli tüm olaylar ve kişiler iki kez meydana gelirler. Hegel eklemeyi unutmuş: ilkinde trajedi, ikincisinde komedi.

İnsanlar kendi tarihlerini yaparlar, fakat kendi keyiflerine; kendi seçtikleri koşullar altında yapmazlar, fakat doğrudan karşılaşılan ve geçmişin verili koşulları altında yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların gelenekleri yaşayanların akılları üzerine büyük bir ağırlıkla çöker.

Devlet iktidarı havada asılı değildir.

Toplum, egemen sınıfın çemberi daraldıkça ve yaygın bir çıkara karşı daha özel bir çıkar savunuldukça, o kadar kez kurtarılmıştır.

En basit burjuva finansal reformunun, en sıradan liberalizmin, en biçimsel cumhuriyetçiliğin, en sığ demokrasinin her talebi aynı anda hem "topluma karşı bir saldırı" olarak cezalandırılmış hem de "Sosyalist" olarak damgalanmıştır (kınanmıştır).

Mülkiyetin farklı biçimleri üzerinde, varoluşun toplumsal koşulları üzerinde, özel olarak biçimlenmiş duygulardan, yanılsamalardan, düşünüş tarzlarından ve yaşam görüşlerinden oluşan bütün bir üstyapı yükselir. Sınıfın tümü, maddi koşulların ve ilgili toplumsal ilişkilerin üzerinde bu üstyapı öğelerini yaratır ve biçimlendirir. Üstyapı öğelerini gelenek yoluyla veya eğitim yoluyla edinen birey, bunların, gerçek belirleyici nedenleri ve bireyin kendi eyleminin başlangıç noktasını oluşturduklarını zannedebilir.

Küçük burjuvazi, kendi kurtuluşunun özel koşullarının, modern toplumun özgürleşmesinin ve sınıf savaşımının önlenmesini de içeren (öngören) genel koşulları olduğuna inanır.

Demokrat, küçük burjuvaziyi, bu nedenle iki sınıfın çıkarlarını aynı anda karşılıklı olarak köreltti̇ği ara sınıfı temsil ettiği için kendisini sınıf karşıtlığının üzerinde hayal eder.

Burjuva aydınlanması, burjuva finansal reformu hatta burjuva liberalizmi sosyalist ilan ediliyordu. Bir kanalın bulunduğu yerde demiryolu yapmak sosyalizmdir ve kılıçla saldırıldığında kendinizi sopayla savunmak sosyalizmdir.

Yüzyılın başında, burjuva düzeni, defne dallarıyla süslediği ve nöbetini tuttuğu tarih sahnesine yeni çıkan devletin, bugün, kanını ve iliğini emen ve onları sermayenin simya kazanma aṭan bir vampir olmuştur.

Vatanseverlik mülkiyet duygusunun en ideal biçimiydi.

Modern toplumun gerektirdiği devletin merkezileşmesi, sadece feodalizme karşı oluşturulan askeri ve bürokratik devlet makinesinin kalıntıları üzerinde yükselebilir.

Burjuva düzeninin gücü orta sınıftadır.

İşçi sınıfı basitçe hazır devlet makinesini olduğu gibi alıp, kendi amaçları için kullanmakla yetinemez.

Toplumun çok üzerinde duruyor görünen devlet iktidarı tüm yolsuzlukların batağıydı.

Komün parlamenter bir organ değil; aynı anda hem yürütme hem de yasa koyucu bir organ olması gerekiyor(du).

Komün ile bilimin kendisi de sınıfın önyargılarından ve devlet iktidarının dayattığı prangalardan kurtarılıyor.

Hiçbir şey Komün ruhuna, kamu oylaması yerine kullanılan hiyerarşik bir üniformadan daha fazla yabancı olamaz.

Emeğin özgürleşmesiyle, her insan emekçi haline gelir ve üretken emek bir sınıf niteliği olmaktan çıkar.

Evet, baylar, Komün, kitlelerin emeğini birkaç kişinin zenginliğine dönüştüren sınıf mülkiyetini ortadan kaldırmak için tasarlanmıştır.

İşçi sınıfı bir ideali gerçekleştirmekle değil, ama çökmekte olan eski burjuva toplumunun gebe olduğu yeni toplumun nüvelerini özgürleştirmekle yükümlüdür.

Ve biz haykırıyoruz: Devrim öldü! Yaşasın devrim!

Burjuva anlamda çalışma hakkı, saçmalık, mutsuzluk, acınası istektir. Çalışma hakkının arkasında, sermaye iktidarının gücü vardır.

Köylü şeytanı düşündüğü zaman, onu vergi memuru kılığında hayal eder.

GRUNDRISSE

Değer, metaların toplumsal ilişkisi, iktisadi niteliğidir.

Birey, toplumla olan bağı gibi toplumsal gücü de cebinde birlikte taşır.

Değişim ve işbölümü karşılıklı şekilde birbirini koşullandırır.

Evrensel olarak gelişmiş, toplumsal ilişkileri onların kendi komünal ilişkileri ile birlikte onların kendi komünal denetimi altında bulunan bireyler, doğanın değil, tarihin ürünüdürler.

Para, değişim-değerlerinin içine battığı ve içinde değişim değerlerinin genel niteliklerine uygun bir biçim aldığı nesnel aracıdır.

Para, genel nesne biçimindeki emek-zamanıdır, ya da genel emek-zamanının nesneleşmesidir, *genel meta* olarak emek-zamanı.

Bireyin emeği, daha baştan toplumsal emek olarak konumlanmıştır... Bireyin ürünü bir değişim-değeri değildir.

Meta dolaşımının önkoşulu, metaların *doğrudan kullanım değeri* olarak değil, *değişim değerleri* olarak, fakat değişim değeri tarafından dolayımlanarak üretilmiş olmalarıdır.

Dolaşım, bünyesinde genel yabancılaşmanın genel temellük, genel temellükün de genel yabancılaşma olarak ortaya çıktığı harekettir.

Üretim, bölüşüm, değişim, tüketim, düzenli bir tasım oluşturur; üretim genelliktir, bölüşüm ve değişim tikelliktir, ve tüketim de bütünün sonuca ulaştığı tekilliktir.

Bölüşüm ilişkileri ve biçimleri, üretim faillerinin yalnızca tersi olarak görünür. Üretim sürecine ücretli emek şeklinde katılan birey üretilen şeylere, üretimin sonuçlarına da ücret şeklinde katılır. Bölüşümün yapısı, tamamen üretimin yapısı tarafından belirlenir. Bölüşümün kendisi, yalnızca üretimin nesnesi yani üretimin sonuçlarının bölüşülmesi şeklinde değil, aynı zamanda biçim yönünden de, yani üretime katılımın özel tarzının bölüşümünün özel biçimlerini, diğer anlamda bölüşüme katılımın şeklini belirlemesi anlamında da üretimin bir ürünüdür. Toprağı üretimin içinde ve toprak rantını da bölüşüm içinde varsaymak vb. tamamen yanılsamadır.

Bir adam çocuksuluğa düşmeden tekrar çocuk olamaz.

Bilimsel olarak doğru olan yöntem de...somut somuttur, çünkü somut olan, pek çok belirlenimin bir araya yoğunlaşması, dolayısıyla çeşitliliğin birliğidir. Bu nedenle, gerçeklikte ve dolayısıyla sezi ve tasarım için, somut, çıkış noktası olmakla birlikte, somut, düşüncede çıkış noktası olarak değil, sonuç olarak, yoğunlaşma olarak ortaya çıkar.

Gerçek özne, zihnin dışında bağımsız varoluşunu önceden olduğu gibi sürdürür; ve zihin sadece spekülatif ve teorik olarak işlediği sürece bu böyledir. Bu nedenle, teorik yöntemde de, öznenin, toplumun, her zaman bir önvarsayım olarak zihinde tutulması gerekir.

Her toplum biçiminde, bütün öteki üretim biçimlerine baskın olan ve onları derecelendirip etkileyen özgül tek bir üretim biçimi ve onun ilişkileri vardır. Tıpkı bütün renklerin özgüllüğünü değiştiren genel bir aydınlatma gibi. Tıpkı içinde her varlığın özgül ağırlığının gerçekleşmesini belirleyen özel eter gibi.

En basit kategori, tarihsel olarak daha somut kategoriden önce var olabildiği halde, tam (yoğun ve kapsamlı) gelişmesine ancak karmaşık toplum biçiminde ulaşabilir, oysa daha somut bir kategori, daha tam bir gelişmesine daha az gelişmiş bir toplumda ulaşıyordu.

Ekonomik kategorileri, tarihsel yönden belirleyici rol oynadıkları sırayla ele almak olanaksız ve yanlıştır. Ekonomik kategorilerin sırası, tersine, modern burjuva toplumda birbiriyle olan ilişkileri tarafından belirlenir ve buradaki sıra onların doğal düzeni gibi görünen veya tarihsel gelişmeye denk düşen bir sıralamanın tam tersidir.

İnsan anatomisi, maymun anatomisinin anahtarını içinde barındırır.

Burjuva toplum, üretimin en gelişmiş ve en karmaşık tarihsel örgütlenmesidir.

Başlangıçta devlet, "ekonomik mutabakatları" bozan yegâne etken iken, artık bu mutabakatların son barınağıdır.

Dünya pazarındaki uyumsuzluklar, ekonomik kategorilerin içinde soyut ilişkiler olarak sabitlenmiş olan veya en küçük ölçekte yerel bir varlığa sahip olan uyumsuzlukların nihai yeterli ifadesidirler.

Sadece sermaye üreten emek, üretken emektir... Piyano imalatçısı sermayeyi yeniden üretir; piyanist sadece gelire karşılık emeğini değişir. Fakat piyanist müzik üretir ve müzik kulağımızı tatmin ederken, onu bir dereceye kadar üretmez mi? Aslında, üretir: emeğiyle bir şey üretir; fakat bu emek *ekonomik anlamda* üretken emek değildir; hayaller üreten bir delinin emeği de üretken değildir. *Emek, sadece kendi karşıtını üreterek üretken olur.*

Modern iktisatçılar, burjuvanın öyle bir dalkavuğuna dönüşmüşlerdir ki, birisi burjuvanın başındaki bitleri temizler veya sırtını sıvazlarsa, bu son davranışın, ertesi gün ofiste koca ahmak kafasının daha iyi çalışmasını sağlayacağını savunarak, bunun da üretken emek olduğunu iddia ederler.

Sermaye basit bir ilişki değil, bir süreçtir, bu sürecin değişik uğraklarında sermaye olmayı sürdürür.

Gerçek *sermaye-olmayan, emektir.*

Emek sadece sermayenin karşısında duran *kullanım-değeri* değil, bizzat sermayenin *kullanım-değeri*dir.

Sermaye, deyim yerindeyse, kendisi için var olan bir değer olarak, bencil bir değer (sadece paraya gözünü diken bir şey) olarak vardır. Fakat, sermaye, kendisi için bir varlık olarak, *kapitalisttir.* Şüphesiz, sosyalistler bazen, sermayeye ihtiyacımız olduğunu ama kapitalistlere olmadığını söylerler. O halde sermaye, kendisinde yansıyan kapitalist bir üretim ilişkisi olarak değil, salt bir nesne olarak görünür. Sermayeyi bireysel kapitalistten ayırabilirim ve sermaye bir başkasına aktarılabilir. Fakat sermayesini kaybeden kapitalist, bir kapitalist olma özelliğini de kaybeder. Bu nedenle sermaye bireysel bir kapitalistten ayrılabilir, ama kapitalist olarak *işçi*nin karşısında bulunan *kapitalist*ten asla ayrılamaz.

Değer özne olarak ortaya çıkar.

Sermayenin büyük tarihsel rolü, salt kullanım değeri, salt geçim yönünden bu fazla emeği, bu *artı-emeği yaratmasıdır.*

Zenginliğin genel biçiminin –para– temsilcisi olarak sermaye, kendisini sınırlayan engellerin ötesine geçmeye çabalayan sonsuz ve sınırsız eğilime sahiptir. Her sınır, sermaye için engeldir ve engel olmalıdır. Yoksa, sermaye –kendini üreten para– olmaktan çıkar. Eğer sermaye, belirli bir sınırı, bir engel olarak algılamayıp, bu sınırla örtüşseydi, bu kez de değişim değerinden kullanım değerine, zenginliğin genel biçiminden aynı zenginliğin belirli bir özsel varlığı düzeyine inerdi. Bu tür bir sermaye belirli bir artı değer yaratır, çünkü sonsuz sayıda artı değerin hepsini bir seferde yaratamaz; fakat bundan daha fazlasını yaratmak için sürekli bir harekettir. Sermaye için, artı değerin niceliksel sınırı, sadece doğal bir engel, sürekli ihlal edilmesi gereken ve sürekli elde edilen değerin ötesine geçme yollarını araştıran bir zorunluluk olarak vardır.

Sermayenin kendi içinde çelişkiler taşıdığını inkâr edecek son kişiler biziz.

Emek yaşayan, biçim veren ateştir; şeylerin geçiciliği, zamansallığı, yaşayan zaman tarafından biçimlendirilmeleridir.

Belirli bir noktanın ötesinde üretici güçlerin gelişmesi, sermaye için bir engeldir; dolayısıyla sermaye ilişkisi emeğin üretici güçlerinin gelişmesinin önünde bir engeldir.

İnsanın çok yönlü doyumlardan haz alabilmesi için pek çok şeyden zevk almayı bilmesi ve dolayısıyla yüksek düzeyde kültür sahibi olması gerekir.

Sermayenin karşı konulamaz biçimde evrenselleşmeye çalışması, sermayenin kendi doğasından kaynaklanan engellerle karşılaşır; bu engeller, sermayenin gelişmesinin belli bir aşamasında, evrenselleşme eğilimi önündeki en büyük engelin yine sermayenin kendisi olduğunun fark edilmesini sağlar ve bu yüzden sermayeyi kendi kendini ortadan kaldırmaya iteceklerdir.

Gerçekte zenginlik, sınırlı burjuva biçiminden sıyrıldığında, evrensel değişim yoluyla yaratılan bireysel ihtiyaçların, yeteneklerin, zevklerin, üretici güçlerin vb. evrenselliğinden başka nedir ki? İnsanın, hem doğa hem de insanlığın kendi doğası anlamında doğa güçlerinin üzerindeki egemenliğinin tam gelişiminden başka anlamı nedir ki? Bu durum, önceki tarihsel gelişimden başka hiçbir önvarsayım tanımaksızın insanın kendi yaratıcı potansiyellerini, bu gelişmenin tamamını, insan gücünün gelişimini kıstas alan hiçbir ölçüye vurmadan ve kendi içinde bir amaç olarak geliştirilmesi değil midir? İnsanın kendisini, belirli bir çerçeve içinde yeniden üretmesi yerine, kendi bütünlüğünü üretmesi değil midir? Geçmiş tarafından oluşturulmuş olarak kalmak yerine, mutlak oluş hareketinde çabalamak değil midir?

Emeğin kolektif gücü, toplumsal emek olarak karakteri, sermayenin kolektif gücüdür. *Bilim* de öyle. İşlerin bölünmesi olarak ortaya çıkan işbölümü de ve bunlara denk düşen değişim de öyle. Üretimin bütün toplumsal güçleri sermayenin üretken güçleridir ve sermayenin kendisi de bu güçlerin öznesi olarak görünür. Bu nedenle, fabrikalarda olduğu gibi işçilerin bir araya getirilmesi, işçilerin kendisi tarafından değil sermaye tarafından sağlanmıştır. İşçilerin birleşmesi *onların* değil, sermayenin *varlığıdır*.

Gerçek zenginlik, tüm bireylerin gelişmiş üretken gücüdür. Artık zenginliğin ölçüsü, emek zamanı değil kullanılabilir zamandır. Değerin ölçüsü olarak emek zamanı, zenginliğin kendisini yoksulluğa dayalı olarak ve kullanılabilir zamanı da artı emek zamanına karşıtlık şeklinde varoluş olarak, vaya bireyin tüm zamanını emek zamanı olarak ortaya koyar ve böylece birey salt işçi düzeyine indirgenir ve tamamıyla işin boyunduruğu altına girer. *En gelişmiş makine, artık bu nedenle işçiyi, ilkel insanın çalışmasından veya işçinin kendisinin yaptığı en basit, en kaba aletlerle yapabileceği çalışmadan daha uzun zaman çalışmaya zorlar.*

Eski dünya, sınırlı bir bakış açısı ile tatmin olur; oysa modern dünya tatminsizdir, kendisiyle tatmin olmuş göründüğünde ise *bayağıdır.*

Burjuva toplumu içinde, yani değişim-değeri üzerine kurulmuş toplum, bu toplumu mayınla patlatacak kadar yaygın dolaşım ilişkileri ve üretim ilişkileri ortaya çıkar. (Toplumsal birliğin karşıt yığınlar biçimi, bu birliğin çelişik niteliği sessiz bir biçimsel değişiklikle parçalanamaz. Diğer yandan, toplum içinde, sınıfsız bir toplumun üretiminin gizlenmiş ön maddi koşullarını ve onlara uygun düşen ilişkileri bulamıyorsak, bütün yok etme girişimleri Don Kişotvari olacaktır.)

EKONOMİ POLİTİĞİN ELEŞTİRİSİNE KATKI

Hukuki ilişkiler kadar devlet biçimleri de ne kendilerinden doğru ne de insan aklının genel evriminden doğru anlaşılamaz, fakat bu ilişkilerin kökleri, 18. yüzyıl İngiliz ve Fransız düşünürlerinin şekillendirdiği ve Hegel'in "sivil toplum" kavramıyla özetlediği maddi varlık koşullarında bulunduğu ve sivil toplumun anatomisi de ekonomi politikte aranmalıdır.

İnsanlar, varlıklarının toplumsal üretiminde, aralarında, zorunlu ve kendi iradelerinden bağımsız, belirli ilişkiler içine girerler; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme aşamasına karşılık gelir. Bu üretim ilişkilerin tamamı toplumun iktisadi yapısını –hukuki ve siyasi üstyapının üzerinde yükseldiği ve toplumsal bilinç biçimlerinin karşılık geldiği somut temeli oluşturur. Maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak, yaşamın toplumsal, siyasal ve entelektüel karakterini belirler. İnsanların, varlığını belirleyen bilinçleri değil, fakat tam tersine, onların bi-

linçlerini toplumsal varlıkları belirler. Gelişimlerinin belirli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, şimdiye kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkileriyle veya bunların hukuki ifadelerini ifade eden şeylerle çatışma içine girerler. Üretici güçlerin gelişmelerinin biçimleri olan bu ilişkiler, onların engelleri durumuna gelirler. O zaman toplumsal devrim dönemi başlar. İktisadi temeldeki değişmeyle muazzam üstyapı büyük veya az bir hızla altüst olur.

Bir toplumsal oluşum, kapsadığı bütün üretici güçler gelişmeden önce ortadan kalkmaz, ve yeni ve gelişmiş üretim ilişkilerinin maddi varlık koşulları eski toplumun rahminde olgunlaşmadan asla ortaya çıkmazlar. Bu nedenle, insanlık önüne ancak çözebileceği sorunları koyar.

Burjuva üretim ilişkileri, toplumsal üretim ilişkileri sürecinin en son uzlaşmaz biçimidir – bireysel bir uzlaşmazlık anlamında değil, fakat, bireylerin toplumsal varlık koşullarından kaynaklanan bir uzlaşmazlık anlamında; aynı zamanda, burjuva toplumun rahminde gelişmekte olan üretici güçlerin gelişmesi, bu uzlaşmazlığı çözecek maddi koşulları yaratır. Bu nedenle, bu toplumsal formasyonla, insan toplumunun tarih öncesi sona erecektir.

Burjuva ekonomi politiği, ancak, burjuva toplumunun özeleştirisi başladığı zaman feodal, antik ve doğu toplumlarını anlayabilmiştir.

Sermaye, burjuva toplumunun bütüncül egemen iktisadi gücüdür.

KAPİTAL

"Anlatılan senin öykündür!"

Sadece yaşayanlardan değil, ölülerden de acı çekiyoruz.

Kapitalist üretim tarzının egemen olduğu toplumların zenginliği, "muazzam bir meta birikimi" olarak görünür, bunun temel birimi tek bir metadır.

Değer ifadesinin sırrı, yani her çeşit emeğin, bugüne kadar genel olarak insan emeği oldukları için eşit ve eşdeğer olmaları, insanların eşitliği fikri halkın görüşüne kalıcı olarak yerleşmedikçe çözüme kavuşturulamaz. Bu ancak, emek ürününün evrensel biçiminin meta biçimini aldığı ve dolayısıyla, metaların, insanlar ve meta sahipleri arasında egemen toplumsal ilişki olduğu durumda olanaklıdır.

Ağacın şekli, örneğin, masa yapılarak değiştirilir. Bununla birlikte masa, sıradan, duyumsal bir şey olarak ağaç olmaya devam eder. Ama en kısa sürede meta olarak ortaya çıkar çıkmaz, duyumsallığı aşan bir şey olur. Yalnızca kendi ayakları üzerine dikilmekle kalmaz, fakat tüm diğer metalarla ilişki içerisinde, kafasının üzerinde durur ve ahşap beyninden, kendi özgür iradesiyle dans etmeye başlamasından çok daha güzel tuhaf fikirler üretir.

Meta-biçiminin gizemli bir karakter taşımasının nedeni, basitçe, metanın içindeki insanların emeklerinin toplumsal niteliği, insana, emek ürünlerine nesnel bir nitelik vermiş olmasından kaynaklanmakta; ve üreticilerin kendi ürünleriyle olan ilişkilerinin onlarla kendisi arasındaki bir ilişki şeklinde değil de, emek ürünleri arasında kurulan toplumsal ilişki şeklinde görülmesinden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden de, toplumsal bir ilişki olarak toplam emeğin ürünlerinin, üreticilerin dışında ve onlardan bağımsız bir toplumsal ilişki haline gelmesine neden olur.

Dinin puslu alanında... insan beyninin ürünleri, hem birbirleriyle hem de insanoğlu ile ilişki içine giren bağımsız figürler olarak görünür. Bu durum insan elinin yarattığı ürünlerden oluşan metalar dünyasında da geçerlidir. Emek ürünlerine meta olarak üretildiği anda yapışıveren ve bu nedenle meta üretiminden ayrılmaz olan şeye, ben, Fetişizm diyorum... Metalar dünyasının fetişist niteliği, onları üreten emeğin kendine özgü toplumsal niteliğinden kaynaklanır.

Burjuva iktisadının kategorileri... tarihsel olarak belirlenmiş belirli bir üretim tarzının, koşullarını ve ilişkilerini, yani meta üretimini, toplumsal geçerlilik şeklinde ifade eden nesnel düşünce biçimleridir. Metaların dünyasının bütün gizemi ve emek ürünlerinin metalar biçimini aldığı anda çevresini saran büyü ve sihir, diğer üretim tarzlarına geçildiği anda kaybolur.

Rahibe verilen öşür, onun kutsamalarından daha gerçektir.

Metalar paraya âşıktır, ama "gerçek aşkın yolu asla dikensiz değildir".

Para, dolaşım sürecinde, her gözeneğinden delicesine terler.

Sermaye, ölü emektir, bir vampir gibi canlı emeği emerek yaşayabilir ve ne kadar çok emek emerse o kadar uzun yaşar.

Sermayenin (Kapitalizmin) temeli ve çıkış noktası, mevcut emeğin üretkenliği, Doğa'nın değil ama yüzyılları kucaklayan bir tarihin armağanıdır.

Sermaye birikimi, proletaryanın çoğalmasıdır.

Ekonomi politikte, ilkel birikim üç aşağı beş yukarı teolojide ilk günahın oynadığı rolü oynar... Ve işte, bütün emeklerine karşın kendilerinden başka satacak bir şeyleri kalmayan büyük insanlığın yoksulluğu ve uzun süredir çalışmayan küçük bir azınlığın sürekli arttırdığı zenginlik bu ilk günahla başlar.

Kapitalist üretimin hâkim olduğu bir toplumsal düzende, kapitalist olmayan üreticiler bile kapitalist davranış biçimlerine uyum sağlar.

Kâr için yapıldığında adam öldürmenin cinayet olmadığını kanıtlamak amaçtır.

Kapitalist üretimin *gerçek engeli, sermayenin kendisi*dir.

ÇEŞNİ

Bütün bildiğim bir Marksist olmadığımdır.

Prometheus felsefe takvimindeki en güzide aziz ve şehittir.

Biz dünyanın geleceğini dogmatik olarak tahmin etmeye çalışmıyoruz, fakat sadece eski dünyaya yönelttiğimiz eleştirilerle yeni dünyayı keşfetmeye çalışıyoruz.

Gelecek adına bir program hazırlayan kişi gericidir.

Bilimde devrim yapmayı hedef alan bilimsel girişimler popüler olamaz. Fakat bilimsel temeller bir kez atılınca, popüler olması kolaydır.

İnsanlık tarihi paleontoloji gibi. Belli bir yargısal körlük nedeniyle, en zeki beyinler bile burunlarının ucundakini göremiyorlar. Daha sonra, zamanı geldiğinde, her yerde önceden göremediğimiz şeylerin izlerini görünce şaşırıp kalıyoruz.

Terimlerinin içerisinde çözümünün unsurlarım barındırmayan hiçbir denklem çözülemez.

"Pratik" denen insanlar ve onların bilgeliği beni güldürüyor.

Eğer bir kimse öküz olmak istiyorsa, ki elbette olabilir, insanlığın acılarına sırtını dönebilir ve çıkarı peşinde koşabilir.

Hiçbir şey mistik nedenler, yani sağduyudan yoksun cümleler icat etmekten daha kolay değildir.

Toplumun mevcut durumunu anlayamayan bir kişinin, bu toplumu alaşağı etmeyi amaçlayan bir hareketi veya bu devrimci hareketin edebi ifadesini anlaması mümkün müdür?

KAYNAKÇA

Karl Marx, Critique of Hegel's 'Philosophy Of Right', Cambridge University Press, Trans. Joseph O'Malley, 1970.

Karl Marx, On The Jewish Question, 1844, Online Versiyon, http://www.marxists.org/archive/marx/works/1844/jewish-question/

Karl Marx, Economic and Philosophic Manuscripts of 1844 and the Communist Manifesto, trans Martin Milligan, Prometheus Book, New York, 1988.

Karl Marx (with Friedric Engels), Collected Works (include German Ideology) Vol. 5, International Publishers, New York, 1976.

Karl Marx, Poverty of Philosophy, http://www.marxists.org/archive/marx/works/1840/pov-phil/index.htm

Karl Marx, Friedric Engels, Manifesto of the Communist Party, Internet Archive.

Karl Marx, Critique of Gotha Programme, Dodo Press.

Karl Marx, Wage, Labour and Capital, International Publishers, New York, 1976.

Karl Marx, Value, Price and Profit, International Publishers, New York, 1976.

Karl Marx, The Eighteenth Brumaire of Louis Napoleon, Translated by D. D. L., Dodo Press, 2009.

Karl Marx, The Civil War in France, trans. Friedrich Engels, Dodo Press.

Karl Marx, Class Struggles in France, 1848-1850, http://www.marxists.org/archive/marx/works/1850-csf/index.htm

Karl Marx, Grundrisse, trans. Martin Nicolaus, Penguin Books, London, 1973.

Karl Marx, A Contribution to the Critique of Political Economy, trans. N.I.Stone, Chicago, 2010.

Karl Marx, Capital I: A Critique of Political Economy, trans. Ben Fowkes, Penguin Books, 1982.

Karl Marx, Karl Marx, Capital III: A Critique of Political Economy, trans. David Fernbach, Penguin Books, 1991.

Karl Marx, The Difference Between the Democritean and Epicurean Philosophy of Nature, http://marxists.anu.edu.au/archive/marx/works/1841/dr-theses/index.htm

Karl Marx, Letters, https://www.marxists.org/archive/marx/letters/index.htm

Filozoflar dünyayı sadece çeşitli biçimlerde yorumladılar; aslolan onu değiştirmektir.

"Eğer karşılıklı sevgi uyandırmadan seversen, yani sevgin sevgi olarak karşılıklı aşkı üretmezse, eğer sevgi dolu insan olarak senin yaşamsal ifaden ile sen kendini sevilen insan yapamıyorsan, sevgin güçsüzdür, talihsizliktir."

Düşünce tarihinin en çok konuşulan, en çok tartışılan, düşünceleri hayata en çok geçmiş filozofu Karl Marx'tan tarihin, bilimin zihnine kazınmış aforizmalar. *Sevilen Bir İnsan Yapmalısın Kendini*'yi yanınızda taşıyacaksınız.

7,5 ₺
KDV DAHİL

ISBN 978-605-5182-36-6

alakarga

https://www.facebook.com/alakargayayinevi
https://twitter.com/alakargakitap

